

Klasa: UP/I 030-02/11-01/031
Urbroj: 580-02-2011-63-021
Zagreb, 13. listopada 2011.

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja temeljem članka 31., članka 38. stavaka 5. i 7. te članka 58. stavka 2. točke 5. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja («Narodne novine», broj 79/2009), temeljem inicijative poduzetnika A.R.M.A.C.O.M. d.o.o. sa sjedištem u Ližnjanu, Ližnjan 698, zastupanog po Željku Bazini, direktoru, za pokretanje postupka utvrđivanja sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja zlouporabom vladajućeg položaja protiv Instituta IGH d.d., sa sjedištem u Zagrebu, zastupanog po Juri Radiću, direktoru, temeljem odluke Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja u sastavu: mr.sc. Olgica Spevec, predsjednica Vijeća, Mladen Cerovac, mag.iur., zamjenik predsjednice Vijeća, Milivoj Maršić, dipl.oec., Vesna Patrlj, dipl.iur. i dr.sc. Mirna Pavletić-Župić, članovi Vijeća, sa 86. sjednice, održane 13. listopada 2011., donosi sljedeći

ZAKLJUČAK

Inicijativa se odbacuje jer ne postoje uvjeti za pokretanje postupka po službenoj dužnosti.

Obrazloženje

I. Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: Agencija) zaprimila je 26. siječnja 2011. inicijativu poduzetnika A.R.M.A.C.O.M. d.o.o., sa sjedištem u Ližnjanu, Ližnjan 698., zastupanog po Željku Bazini, direktoru (dalje: A.R.M.A.C.O.M. d.o.o.) kojom u bitnome od Agencije traži pokretanje postupka, po službenoj dužnosti, protiv Instituta IGH d.d., sa sjedištem u Zagrebu, Janka Rakuše 1 (dalje: IGH d.d.) radi utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja. Inicijativa je podnesena na temelju članka 37., a vezano uz primjenu članka 38. stavka 3., članka 39., odnosno članka 13. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja (Narodne novine, broj 79/09; dalje: ZZTN).

Temeljem te inicijative, Agencija je, u smislu članka 32. točke 1. b) ZZTN-a provela prethodno ispitivanje stanja na mjerodavnom tržištu u predmetima klase: 031-02/11-01/027 i UP/I 030-02/11-01/031 kako bi utvrdila ima li u konkretnom slučaju dostatnih indicija za pokretanje postupka utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja protiv IGH d.d. po službenoj dužnosti u smislu članka 39. ZZTN-a.

Tijekom prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu A.R.M.A.C.O.M. d.o.o. se očitovao u više navrata bilo samoinicijativno, bilo na zahtjev Agencije.

U podnesenoj inicijativi, A.R.M.A.C.O.M. u bitnome navodi kako IGH d.d. već dugi niz godina, konkretno od sredine 2005. godine, jedini na hrvatskom tržištu ima ovlaštenje A1 koje je potrebno prilikom stavljanja cementa na hrvatsko tržište. Naime, sredinom 2005. godine Republika Hrvatska je prihvatila Europske norme za certificiranje cementa kojima je postupak kontrole kvalitete izjednačen onome koji vrijedi u većini europskih zemalja.

Međutim, podnositelj inicijative navodi da je Republika Hrvatska odbila prihvatiti tzv. ACAA certifikate, odnosno donijeti propise koji omogućuju izbjegavanje ponavljanja ispitivanja pojedinih proizvoda ako je ono identičnom normom već napravljano izvan teritorija Republike Hrvatske. Osim toga, promjenom propisa s tržišta su izbačeni poduzetnici koji su do tada osim IGH d.d. imali ovlaštenje za ispitivanje cementa i izdavanje certifikata prema ranije važećim propisima. Naime, na tržištu je djelovao i poduzetnik Cemtra-Zagreb, međutim nakon stupanja na snagu novih propisa na tržištu ostaje samo IGH d.d. Posljedica toga je, smatra podnositelj inicijative, monopolističko određivanje cijena certificiranja od strane IGH d.d. koje su višestruko veće od realnih, tako da je sa prijašnjih cca 28.000,00 kuna trošak certificiranja poskupio na cca 200.000,00 kuna u prvoj godini i na cca 150.000,00 kuna u svima sljedećim godinama za svaki pojedini proizvod. Navedenim postupanjem, smatra podnositelj inicijative, potencijalni uvoznici cementa su dovedeni u poziciju da samo preko IGH d.d. mogu tražiti certifikaciju cementa, a zbog čega je svakom uvozniku cementa znatno sužen asortiman proizvoda koje mogu uvoziti jer su troškovi certificiranja cementa iznimno visoki.

Osim toga istaknuo je problem i s Ministarstvom zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva (dalje: Ministarstvo) koje, prema navodima podnositelja inicijative, nedovoljno ažurno ili čak uopće ne donosi tehničke norme za pojedine proizvode. S tim u vezi naveo je tehničku normu za EN 15368 koje Ministarstvo nije donijelo. Na navedeni način, smatra podnositelj inicijative, otvorena je mogućnost manipulacije jer se tehničke norme mogu ili ne moraju donositi ovisno o tome u čijem je interesu da se neki proizvod plasira ili ne plasira na tržište.

IGH d.d. se u podnesku od 29. ožujka 2011., klase: 031-02/11-01/27 očitovao na navode iz podnesene inicijative i na upite Agencije na način da je u bitnome naveo kako se ovlaštenje IGH d.d. za pružanje usluga certificiranja temelji na Zakonu o građevnim proizvodima („Narodne novine“ broj 86/08) i Pravilniku o ocjenjivanju sukladnosti, ispravama o sukladnosti i označavanju građevnih proizvoda („Narodne novine“ broj 103/08, 147/09 i 87/10). Svaka pravna osoba koja ispunjava zahtjeve iz članaka 4. do 16. Pravilnika (poglavlje II Uvjeti za obavljanje poslova) može biti ovlaštena od resornog Ministarstva za obavljanje poslova potvrđivanja proizvoda.

Vezano uz normu HRN EN 15368:2008 Hidraulička veziva za nekonstrukcijsku primjenu, naveo je kako je navedena norma donesena, a što je objavljeno u Glasilu Hrvatskog zavoda za norme, Oglasniku za normativne dokumente 6/2008. Budući da se na normu ne poziva tehnički propis, nitko u Republici Hrvatskoj nema i ne može imati ovlaštenje za ocjenjivanje sukladnosti temeljem te norme. Na upit uvoznika talijanskog cementa, gosp. Bazine o tome da se provede postupak ocjenjivanja sukladnosti, a vezano uz spomenutu normu, prema navodima IGH d.d., oni su poduzeli sve potrebne mjere te su vezano uz navedeno uputili dopis Ministarstvu da se navedena norma uvrsti u odgovarajući tehnički propis.

Prema navodima IGH d.d. cijene za certificiranje pojedinih građevnih proizvoda nisu određene od strane Ministarstva. Cijena za potvrđivanje sukladnosti cementa, kao i drugih građevnih proizvoda formirana je na temelju troškova i deklariranih satnica IGH d.d., troškova amortizacije opreme laboratorija, troškova akreditacije laboratorija i sustava potvrđivanja te troškova ovlašćivanja.

Dok je na snazi bila Naredba o obveznom atestiranju cementa, cijene je definirao tadašnji Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo, međutim upravo zbog tržišnog natjecanja ovakav pristup se više ne primjenjuje.

Vezano uz cijene, IGH d.d. je naveo kako se od 2005. godine do danas cijene potvrđivanja sukladnosti cementa nisu mijenjale, iako su cijene cementa povećane 70 posto.

Prema navodima IGH d.d. cijene usluga prema Naredbi o obaveznom atestiranju cementa („Narodne novine“ broj 55/96 i 1/01) nisu usporedive s cijenama pružanja usluga prema novom sustavu zbog obima radnji potvrđivanja.

Prema Naredbi provodila su se samo ispitivanja određenih svojstava cementa, a broj ispitivanja ovisio je količini cementa (1 uzorak/8000 t). Međutim sustav potvrđivanja usklađen s pravnom stečevinom EU, prema normi za cement, uključuje pregled tvorničke kontrole i nadzor nad tvorničkom kontrolom te ispitivanje svojstava proizvoda, te je definiran prema učestalosti, a ne prema količini proizvoda. Odnosno, provodi se devet puta tijekom prve godine u kojoj je proizvod uveden na tržište, a šest puta svake slijedeće godine.

Cijene usluga koje IGH d.d. primjenjuje danas, određene su 2005. godine i jednako se primjenjuju na sve korisnike usluga. Osim toga IGH d.d. je naveo da se nad svakom pravnom osobom provodi nadzor. Ovlaštena pravna osoba dužna je, radi osiguranja ravnoteže interesa, osnovati tijelo (odbor) zaduženo za nadzor nad obavljanjem poslova izdavanja potvrda o sukladnosti. U odbor se imenuju predstavnici Ministarstva i drugih tijela državne uprave, HGK i/ili internih skupina proizvođača i udruga za zaštitu potrošača. Slijedom toga je i IGH d.d. osnovao Odbor-vanjsko tijelo za ravnotežu interesa definiran u IGH Cert Priručniku kvalitete.

Slijedom navedenog, IGH d.d. smatra kako nema uvjeta za pokretanje postupka protiv njega budući da navedeni poduzetnik u svom poslovanju postupa isključivo na temelju izdanih ovlaštenja i strogo poštujući zakonsku regulativu.

Vezano uz predmetnu problematiku, Agencija je zatražila očitovanje i od Ministarstva.

Ministarstvo je u dopisu od 22. travnja 2011., klase: 031-02/11-01/027, u bitnome navelo kako je u cilju ispunjavanja obveza proizašlih iz Slobode kretanja roba kao jednom od tehnički vrlo zahtjevnih i značajnih poglavlja iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju Republike Hrvatske Europskoj uniji, odnosno u cilju postizanja usklađenosti i učinkovite provedbe tehničkih zahtjeva za proizvode i ocjenjivanje sukladnosti na razini EU, donijelo sljedeće propise kojima su u Hrvatski pravni sustav prenesene odredbe Direktive o građevnim proizvodima 89/106/EEC;

- Zakon o gradnji („Narodne novine“ br.175/03);
- Pravilnik o ocjenjivanju sukladnosti, ispravama o sukladnosti i označavanju građevnih proizvoda („Narodne novine“ br. 1/05), a koji propisi su prestali važiti, te trenutno važeće propise:
- Zakon o prostornom uređenju i gradnji („Narodne novine“ broj 76/07 i 38/09)
- Zakon o građevnim proizvodima („Narodne novine“ broj 86/08)
- Pravilnik o ocjenjivanju sukladnosti, ispravama o sukladnosti i označavanju građevnih proizvoda („Narodne novine“ broj 103/08, 147/09 i 87/010)
- Pravilnik o tehničkim dopuštenjima građevnih proizvoda („Narodne novine“ broj 103/08)
- Pravilnik o nadzoru građevnih proizvoda („Narodne novine“ broj 113/08)

Vezano uz navedeno, Ministarstvo je navelo kako će puna primjena Zakona o građevnim proizvodima koja uključuje sve elemente EEA i koja se odnosi na proizvode prema usklađenim europskim specifikacijama, stupiti na snagu danom stupanja Republike Hrvatske u EU. Do tada vrijedi prijelazno razdoblje propisano na način da štiti hrvatske interese kojima se proizvođačima i ovlaštenim osobama omogućava postupna prilagodba osnovnim zahtjevima iz Direktive o građevnim proizvodima, osobito u dijelu ocjenjivanja sukladnosti.

Nastavno, Ministarstvo je navelo kako su stupanjem na snagu Tehničkog propisa za cement za betonske konstrukcije („Narodne novine“ broj 64/05) koji je donesen 19. svibnja 2005. godine prestala važiti priznata tehnička pravila sadržana u Naredbi o obaveznom atestiranju

cementa (Službeni list 34/85 i 67/86), a koja su se odnosila na cemente namijenjene ugradnji u betonske konstrukcije.

Ovlaštenje za ispitivanje, odnosno za provedbu postupka obveznog potvrđivanja cementa prema Naredbi o obveznom atestiranju cementa („Narodne novine“ br. 55/96 i 1/01), a dobiveno temeljem rješenja o ovlaštenju Državnog zavoda za normizaciju i mjeriteljstvo, izdano na temelju Zakona o normizaciji („Narodne novine“ broj 55/96), imale su sljedeće pravne osobe: Cemtra d.o.o. iz Zagreba i IGH d.d.

Vežano uz tehničku normu EN 15368, Ministarstvo je navelo kako ono nije nadležno za donošenje normi. Norma HRN EN 15368:2010 Hidrauličko vezivo za nekonstrukcijske primjene – Definicija, specifikacije i kriteriji sukladnosti (EN 15368:2008+A1:2010) donesena je u službenom Glasilu broj 4 Hrvatskog zavoda za norme koji je izašao u kolovozu 2010., odnosno nakon donošenja posljednjih izmjena i dopuna Tehničkog propisa o građevnim proizvodima („Narodne novine“ br.33/10, 87/10 i 146/10). Naime, izmjene spomenutog propisa donesene su 13. srpnja 2010. S tim u vezi Ministarstvo je navelo kako su u tijeku završne radnje donošenja izmjena i dopuna Tehničkog propisa o građevnim proizvodima kojima će biti obuhvaćena i predmetna norma.

Vežano uz navode podnositelja inicijative o tome kako je RH odbila prihvatiti tzv. ACAA certifikate, odnosno donijeti propise koji omogućavaju izbjegavanje ponavljanja ispitivanja pojedinih proizvoda ako je ono identičnom normom već napravljano izvan teritorija RH, Ministarstvo je navelo kako je tijekom 2008. i 2009. godine održano niz sastanaka u organizaciji Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva kao nadležnog za praćenje i koordiniranje aktivnosti po pitanju sloboda kretanja roba na unutarnjem tržištu, te slijedom toga i na temu utvrđivanja stanja u vezi priprema za otvaranje pregovora za sklapanje Sporazuma o ocjeni sukladnosti i prihvaćanju industrijskih proizvoda (ACAA) (dalje: Sporazum).

Ocjenjujući izuzetno bitnim utvrditi zainteresiranost gospodarstva iz područja graditeljstva za sklapanje Sporazuma kojim bi se omogućio nesmetan pristup tržištu EU građevnih proizvoda domaćih proizvođača, kao i nesmetan pristup građevnih proizvoda stranih proizvođača iz EU na tržište RH, bez dodatnog ocjenjivanja i potvrđivanja sukladnosti, Ministarstvo je provelo anketu na koju su u cilju iskazivanja svojih interesa o sudjelovanju na unutarnjem tržištu i prije članstva RH u EU, bili pozvani svi gospodarski subjekti: proizvođači/uvoznici građevnih proizvoda, ovlaštene osobe za ocjenjivanje sukladnosti i potvrđivanja građevnih proizvoda i ostali koji sudjeluju u stavljanju na tržište, distribuiranju i uporabi građevnih proizvoda i to putem predstavnika gospodarskih subjekata, Hrvatske gospodarske komore, Hrvatske obrtničke komore, Hrvatske udruge poslodavaca, Udruge poslodavaca graditeljstva Hrvatske, Udruge Hrvatski laboratoriji CROLAB te Gospodarskih interesnih udruženja. Prema provedenoj analizi ankete te očitovanju relevantnih udruga i komora -predstavnika gospodarskih subjekata, kao i rezultatima provedenog glasovanja ovlaštenih osoba za ocjenjivanje sukladnosti i izdavanje potvrda o sukladnosti građevnih proizvoda, zapažen je relativno nizak odaziv gospodarskih subjekata prema provedenoj anketi te negativan stav prema potpisivanju Sporazuma većine gospodarskih predstavnika i ovlaštenih osoba. Iz rezultata provedene ankete, proizašlo je da gospodarstvo nije pokazalo spremnost za potpisivanje Sporazuma u dijelu građevnih proizvoda.

S tim u vezi Ministarstvo je navelo kako se anketiranju iz skupine građevnih proizvoda: cement, građevna vapna i druga hidraulična veziva, odazvao iznimno mali broj gospodarstvenika, s tim da je većina gospodarstvenika i ovlaštenih osoba izrazila negativan stav prema potpisivanju Sporazuma rečene skupine.

Vežano uz spomenutu anketu, A.R.M.A.C.O.M. d.o.o. je u očitovanju od 21. ožujka 2011., klase: 031-02/11-01/27 naveo da ga nitko nije kontaktirao niti anketirao iako je u 2008/2009 bio jedan od najvećih uvoznika cementa.

U privitku svog dopisa, Ministarstvo je dostavilo očitovanje Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva kojem ih ono obavještava kako s obzirom na rezultate ankete koju je provelo Ministarstvo nema interesa za daljnje pregovore i sklapanje sporazuma u dijelu građevnih proizvoda pa slijedom navedenog predstavnici Ministarstva nisu predviđeni za daljnje sudjelovanje na ACAA sastancima.

Vežano uz postavljene upit o tome temeljem čega je poduzetniku IGH d.d. dano ovlaštenje za izdavanje predmetnih certifikata za cement, Ministarstvo se pozvalo na Pravilnik o ocjenjivanju sukladnosti, ispravama o sukladnosti i označavanju građevnih proizvoda („Narodne novine“ broj 103/08, 147/09 i 87/10) kojim su propisani uvjeti za davanje, produljivanje i oduzimanje ovlaštenja za provedbu postupka ocjenjivanja sukladnosti te izdavanje potvrda o sukladnosti i izdavanja potvrda o tvorničkoj kontroli proizvodnje građevnih proizvoda.

Temeljem članka 19. spomenutog Pravilnika, ovlaštenje se daje obzirom na tehničku specifikaciju određenu za pojedini građevni proizvod ili skupinu građevnih proizvoda, dok je člankom 7. Zakona o građevnim proizvodima propisano da se tehnička svojstva koja mora imati građevni proizvod određuju tehničkim propisom. Tehnički propis donosi ministar na temelju članka 19. Zakona o prostornom uređenju i gradnji („Narodne novine“ broj 76/07 i 38/09). Slijedom navedenog, osoba ovlaštena za provođenje radnji ocjenjivanja sukladnosti i izdavanja potvrda o sukladnosti cementa, mora ispunjavati uvjete iz odredbe članka 4. i 5. Pravilnika, uz dodatak specifičnih uvjeta za cement, propisanih Tehničkim propisom za betonske konstrukcije („Narodne novine“ broj 139/09, 14/10 i 125/10). Prema navodima Ministarstva, IGH d.d. je svoju osposobljenost dokazao potvrdom o akreditaciji o osposobljenosti prema normi HRN EN 45011:1998 za certificiranje građevnih proizvoda, uključujući građevne proizvode iz skupine, cement, građevna vapna i druga hidraulična veziva i potvrdom o akreditaciji o osposobljenosti prema normi HRN EN ISO/IEC 17025 za ispitivanje odabranih svojstava proizvoda, uključujući građevne proizvode iz skupine, cement, građevna vapna i druga hidraulična veziva. Prema evidenciji Ministarstva, za provođenje radnji ocjenjivanja sukladnosti i izdavanja potvrda o sukladnosti cementa ovlašten je IGH d.d.

Vežano uz predmetnu problematiku, Agencija je zatražila očitovanje i poduzetnika Cemtra d.o.o. koji je do 2005. godine obavljao djelatnost certificiranja cementa. Tako je od poduzetnika Cemtra d.o.o. zatraženo očitovanje o razlozima zbog kojih Cemtra d.o.o. više ne obavlja djelatnost ispitivanja i certificiranja cementa. Zatim podatak o tome koliko dugo je Cemtra d.o.o. obavljao tu djelatnost, odnosno kada ju je počeo obavljati i kada je prestao, te su zatraženi zadnji važeći cjenici za ispitivanje i certificiranje cementa.

S tim u vezi poduzetnik Cemtra d.o.o. je u podnesku od 23. svibnja 2011., klase: 031-02/11-01/027 u bitnome naveo kako je on predmetnu djelatnost počeo obavljati temeljem rješenja Državnog zavoda za normizaciju i mjeriteljstvo od 6. srpnja 1999. kojim je bio ovlašten za provedbu postupka obvezatnog potvrđivanja cementa. Prvo uvjerenje je izdano 1. lipnja 2000., a posljednje 31. prosinca 2005.

Prema posljednjem važećem cjeniku iz 2005. godine:

-cijena kompletnog ispitivanja kemijskih, fizikalno-kemijskih i mehaničkih uzoraka cementa iznosila je [...] kuna, a

-izdavanje izvještaja i certifikata iznosilo je [...] kuna.

Poduzetnik Cemtra d.o.o. je naveo kao razlog prestanka obavljanja djelatnosti certificiranja cementa previsoke troškove akreditacije. Naime, prema njegovim navodima, Ministarstvo je donijelo Pravilnik o ocjenjivanju sukladnosti, ispravama o sukladnosti i označavanju građevinskih proizvoda („Narodne novine“ broj 1/05, 103/08 i 147/09) kojim je znatno proširilo uvjete za obavljanje poslova ispitivanja i certificiranja cementa. Zahtijevana akreditacija ispitnog laboratorija i certifikacijskog tijela prema EU normama traži značajna financijska ulaganja. Budući da se oni sami financiraju, troškovi dobivanja akreditacije su za njih bili preveliki s obzirom na mogućnosti vraćanja uloženi sredstava.

Prema očitovanju IGH d.d. od 30. lipnja 2011., postupak potvrđivanja sukladnosti (certificiranja) cementa utvrđen je Zakonom o građevnim proizvodima („Narodne novine“ broj 86/2008.) i Pravilnikom o ocjenjivanju sukladnosti, ispravama o sukladnosti i označavanju građevnih proizvoda („Narodne novine“, broj 103/2008., 147/2009. i 87/2010., dalje: Pravilnik o ocjenjivanju sukladnosti).

Prije donošenja tih propisa, atestiranje cementa provodilo se prema Zakonu o normizaciji („Narodne novine“, broj 55/1996) i Naredbi o obaveznom atestiranju cementa („Narodne novine“, broj 55/1996, 1/2001).

Prema navodima IGH d.d. pri provođenju postupka potvrđivanja sukladnosti (certificiranja) cementa potrebno je poštivati odredbe normi koje uređuju predmetno područje i to:

- a) HRN EN 197-1, koja definira zahtijevana svojstva cementa, mehanička, fizikalna, kemijska i sastojke cementa,
- b) HRN EN 197-2, koja definira potrebnu učestalost ispitivanja, odnosno broj uzoraka obavezan za potrebe nadziranja tvorničke kontrole proizvodnje ,
- c) HRN EN 196, koja utvrđuje obveze, način i metodologiju ispitivanja mehaničkih, fizikalnih i kemijskih svojstava cementa.

U svom očitovanju IGH d.d. je naveo kako ovlaštenje za potvrđivanje sukladnosti cementa u Republici Hrvatskoj može dobiti svaka pravna osoba koja ispunjava zakonske kriterije. Pri tome je napomenuo kako bi trošak osposobljavanja laboratorija koji provodi dio radnji potvrđivanja sukladnosti iznosio oko [...] kuna tijekom višegodišnjeg razdoblja (dakle otprilike [...] Eura). To nikako ne predstavlja zapreku da se bilo koja druga zainteresirana pravna osoba na hrvatskom tržištu bavi potvrđivanjem sukladnosti cementa. Prema navodima IGH d.d., cijene pojedinih radnji (certificiranja, nadzora, ispitivanja) su standardne, odgovaraju radnjama, vremenu i materijalnim troškovima te se ne razlikuju bitno od cijena koje primjenjuju ovlaštena tijela u EU.

Nastavno u Tablici 1. je sažeto prikazano očitovanje IGH d.d. o troškovima pojedinih radnji u postupku certificiranja

Tablica 1. Kalkulacija troškova pojedinih radnji pri provođenju postupka certificiranja cementa

Radnja / postupak	Provoditelj radnje	Trajanje radnje (u satima)	Satnica (u kunama)	Ukupan trošak radnje (u kunama)	Cijena iz cjenika (u kunama bez PDV-a)
Početni pregled proizvodnje i tvorničke kontrole proizvodnje	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Ispitivanje tipa proizvoda i ispitivanje slučajnih uzoraka	1) [...] 2) [...]	1) [...] 2) [...] 3) [...]	1) [...] 2) [...] 3) [...]	[...] [...]	[...]
Ispitivanje sastojaka – po vrsti sastojka	1) [...] 2) [...]	1) [...] 2) [...] 3) [...]	1) [...] 2) [...] 3) [...]	[...] [...]	[...]
Izdavanje potvrde o sukladnosti / certifikata	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Uzorkovanje	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Vrednovanje tvorničke kontrole proizvodnje – po vrsti proizvoda	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Nadzorni pregled tvornice i tvorničke kontrole proizvodnje	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Obračun putnih troškova			[...]		

Izvor: podnesak IGH d.d. od 30. lipnja 2011.

Obrađa: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

Iz podataka prikazanih u tablici 1. proizlazi da je IGH-ov cjenik troškovno orijentiran, odnosno odgovara deklariranim satnicama IGH-ovih stručnjaka angažiranih na provođenju radnji iz postupka certificiranja cementa.

Agencija je od poduzetnika IGH d.d. zatražila očitovanje o tome moraju li domaći proizvođači obaviti iste radnje certificiranja ukoliko žele staviti cement u promet na tržište kao i uvoznici, na što je IGH d.d. odgovorio kako je postupak certificiranja cementa identičan u svojoj primijeni obzirom na proizvođače cementa s teritorija RH, kao i proizvođače iz bilo koje druge države. Navedeno proizlazi i iz izdanih faktura za certificiranje cementa od strane IGH d.d., a dostavljenih od strane hrvatskih proizvođača cementa, Cemexa, Holcima i Nexea.

Iz dostavljene dokumentacije je razvidno kako cement koji poduzetnik A.R.M.A.C.O.M. d.o.o. uvozi iz Italije prolazi kroz isti postupak certificiranja kao i cement proizveden u Republici Hrvatskoj te je cijena certificiranja jednaka za sve vrste cementa, neovisno o zemlji podrijetla.

Nadalje, u svom očitovanju od 30. lipnja 2011. IGH d.d. je naveo kako je zahtjev koji je A.R.M.A.C.O.M. d.o.o. podnio protiv njega neosnovan jer su navedeni poduzetnici i ranije surađivali te kao što je razvidno iz dokumentacije poslana Agenciji, IGH d.d. je pokazao spremnost i na suradnju s talijanskim proizvođačem cementa od kojega A.R.M.A.C.O.M. d.o.o. uvozi cement, ali sam proizvođač iz Italije nije proveo potvrđivanje sukladnosti za navedeni cement.

A.R.M.A.C.O.M. d.o.o. se na navode IGH d.d. o tome da nije pribavio certifikat od proizvođača očitovao u podnesku od 24. lipnja 2011. na način da je naveo kako IGH d.d. navedenu dokumentaciju nije zatražio od njega, niti je prema njegovom iskustvu to potrebno poduzetniku IGH d.d. prilikom početnog pregleda tvornice i tvorničke kontrole proizvodnje. A.R.M.A.C.O.M. d.o.o. je potrebnu tehničku dokumentaciju na vrijeme dostavio te od IGH d.d. nikada nije dobio odgovor da nešto nedostaje.

Temeljem očitovanja A.R.M.A.C.O.M.-a i očitovanja IGH d.d. u nastavku je prikazana usporedba između postupka certificiranja prema sada važećem Pravilniku o ocjenjivanju sukladnosti i postupka certificiranja u vrijeme važenja Naredbe o obveznom atestiranju cementa. U tablici 2. prikazan je postupak certificiranja po fazama kako je određeno Pravilnikom o ocjenjivanju sukladnosti.

Tablica 2. Certificiranje prema Pravilniku o ocjenjivanju sukladnosti

Red. broj	Radnja (postupak)	Cijena (u kn bez PDV-a)	Učestalost tijekom godine
1.	Početni pregled tvornice i tvorničke kontrole proizvodnje <i>(samo na početku postupka potvrđivanja sukladnosti, za proizvodni pogon)</i>	[...]	Samo jednom općenito, za proizvodni pogon
2.	Početno ispitivanje tipa proizvoda (po uzorku)	[...]	Samo jednom kod početnog pregleda tvornice (po uzorku)
3.	Ispitivanje sastojaka – po vrsti sastojka (po uzorku)	[...]	Samo jednom kod početnog pregleda tvornice
4.	Ispitivanje slučajnog uzorka (po uzorku)	[...]	U prvoj godini 9 puta u ostalim godinama 6 puta
5.	Uzorkovanje slučajnih uzoraka <i>(po jednom dolasku predstavnika IGH u tvornicu)</i>	[...]	U prvoj godini 9 puta u ostalim godinama 6 puta
6.	Vrednovanje rezultata ispitivanja (tvorničke kontrole proizvodnje – po vrsti proizvoda <i>(za svako provedeno vrednovanje)</i>	[...]	2 puta godišnje
7.	Izdavanje Potvrde o sukladnosti proizvoda (po proizvodu)	[...]	Jedan put općenito
8.	Nadzorni pregled tvornice i tvorničke kontrole proizvodnje <i>(nakon izdavanja Potvrde, jedan puta godišnje)</i>	[...]	U pravilu jednom godišnje
9.	Dodatno se obračunavaju efektivni putni troškovi u skladu sa Zakonom o porezu na dohodak („Narodne novine“ broj 177/04) i porez na dodanu vrijednost	[...] kn / km	

Izvor: podnesci A.R.M.A.C.O.M.-a od 21. ožujka 2011., klase: 031-02/11-01/27 i 24. lipnja 2011. i podnesak IGH od 30. lipnja 2011.

Obrada: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

Slijedom navedenoga, prema važećim propisima koji su usklađeni s europskim, proizvođač ili uvoznik cementa plaća po jednoj vrsti cementa (pod uvjetom da ju proizvodi ili uvozi iz jednog proizvodnog pogona) sljedeći godišnji iznos troškova (bez PDV-a):

- početni pregled tvornice i tvorničke kontrole proizvodnje [..] kn
- početno ispitivanje tipa proizvoda [..] kn

- ispitivanje sastojaka po vrsti sastojka		[...] kn
- ispitivanje slučajnog uzorka	(9 x [...])	[...] kn
- uzorkovanje slučajnih uzoraka	(9 x [...])	[...] kn
- vrednovanje rezultata ispitivanja tvorničke kontrole proizvodnje	(2 x [...])	[...] kn
- izdavanje potvrde o sukladnosti proizvoda		[...] kn
- nadzorni pregled tvornice i tvorničke kontrole proizvodnje		[...] kn
	Ukupno:	[...] kn

Iznosi troškova koje je prema Naredbi o obaveznom atestiranju cementa snosio uvoznik cementa razvidni su iz računa za certifikaciju od 16. travnja 2003. godine izdanog od strane poduzetnika Cemtra d.o.o., a kojega je poduzetnik A.R.M.A.C.O.M. d.o.o. dostavio kao privitak podneska od 25. ožujka 2011., klase: 031-02/11-01/27.

Iz tog računa je razvidno da je A.R.M.A.C.O.M. d.o.o. snosio sljedeće troškove (bez PDV-a):

- kompletno ispitivanje kemijskih, fizikalno-kemijskih i mehaničkih svojstava uzorka cementa		[...] kn
- uzorkovanje (izlazak na teren diplomiranog inženjera)		[...] kn
- izdavanje izvještaja i certifikata		[...] kn
	Ukupno:	[...] kn

Iz navedenog proizlazi kako se prema Naredbi o obaveznom atestiranju cementa nisu provodile sljedeće radnje:

- početni pregled tvornice i tvorničke kontrole proizvodnje ([...] kn),
- početno ispitivanje tipa proizvoda ([...] kn),
- ispitivanje sastojaka – po vrsti sastojka ([...] kn),
- vrednovanje rezultata ispitivanja tvorničke kontrole proizvodnje ([...] kn) i nadzorni pregled tvornice i tvorničke kontrole proizvodnje ([...]) kuna.

Dakle, prema ranije važećim propisima nije bilo troška u iznosu od [...] kuna. Navedeni trošak se plaća u pravilu samo jednom, odnosno prilikom početnog ispitivanja tvornice iz koje se uvozi cement i po prvi put stavlja u promet na tržište Republike Hrvatske (izuzetak je vrednovanje rezultata ispitivanja tvorničke kontrole proizvodnje koji se obavlja u pravilu 2 puta godišnje). Na navedeni trošak, koji se plaća prema danas važećim propisima, ne može utjecati niti Agencija, niti Ministarstvo, niti sam IGH d.d. budući da su navedene radnje propisane Europskom direktivom za građevne proizvode (Council Directive 89/106/EEC of 21 December 1988.), a odredbe spomenute direktive prenesene su u hrvatski pravni sustav, odnosno propise kojima je uređena predmeta materija.

Iz svega navedenog se može zaključiti kako cijene usluga prema Naredbi o obaveznom atestiranju cementa nisu usporedive s cijenama pružanja usluga prema novom sustavu zbog obima te učestalosti provođenja pojedinih radnji potvrđivanja. Prema ranije važećim propisima cijene certificiranja nisu određivali samostalno poduzetnici, već su određivane administrativno. Osim toga postojeći sustav ocjenjivanja prema navodima IGH d.d. iz očitovanja od 30. lipnja 2011. je zahtijevao od IGH d.d. dodatno ulaganje u osposobljavanje laboratorija koji provodi dio radnji potvrđivanja sukladnosti u iznosu od oko [...] kuna tijekom višegodišnjeg razdoblja (dakle otprilike [...] Eura). Nadalje, prema očitovanju IGH d.d. troškovi akreditacije Laboratorija IGH Cert i redovnog godišnjeg nadzornog pregleda laboratorija iznosili su oko [...] kuna, godišnji trošak amortizacije dijela laboratorijske opreme iznosi [...] kuna, dok godišnji trošak amortizacije dijela poslovnog prostora – laboratorija u kojem se obavljaju poslovi certificiranja cementa se procjenjuje na oko [...] kuna.

Troškovi ovlaštenja za cement iznose 3 x [...] kn, a za produženje ovlaštenja svake dvije godine 3 x [...] kn. Ministarstvo izdaje 3 ovlaštenja za razne radnje potvrđivanja sukladnosti (certificiranje, nadzor i ispitivanje). Za sve podnesene zahtjeve za promjene ovlaštenja (norma ili imenovanih osoba) također se po ovlaštenju plaća [...] kn.

Sve navedene fiksne troškove IGH d.d. je morao ukalkulirati u cijenu certificiranja te jedan dio razlike u cijeni certificiranja prema sada važećim propisima i ranijim propisima upravo proizlazi iz navedenih troškova.

Također je razvidno da je još u 2003. godini trošak prijevoza naplaćivan [...] kuna po kilometru (plus PDV), a IGH d.d. troškove prijevoza od 2005. do danas zaračunava [...] kn/km (plus PDV).

II. Na temelju dostavljene dokumentacije i utvrđenog činjeničnog stanja u ovom predmetu, Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: Vijeće) je sukladno ovlastima iz članka 27. i članka 31. ZZTN-a, na 86. sjednici, održanoj 13. listopada 2011., razmatralo navedeni predmet te je donijelo odluku da se inicijativa poduzetnika A.R.M.A.C.O.M. d.o.o., u smislu članka 38. stavaka 5. i 7. ZZTN-a odbaci jer ne postoje uvjeti za pokretanje postupka utvrđivanja zlorabe vladajućeg položaja protiv poduzetnika IGH d.d. po službenoj dužnosti u smislu članka 39. ZZN-a, a primjenom članka 13. ZZTN-a.

Odluku o odbacivanju inicijative Vijeće temelji na slijedećim razlozima:

Na teritoriju Republike Hrvatske IGH d.d. jedini ima ovlaštenje za provođenje radnji certificiranja cementa. Međutim, svatko tko ispunjava propisane uvjete može obavljati djelatnost certificiranja cementa.

Slijedom navedenog poduzetnik IGH d.d. nalazi se u vladajućem položaju na tržištu certificiranja cementa u smislu članka 12. stavka 1. točke 1. ZZTN-a.

Radi podnositelja inicijative se napominje kako činjenica da se poduzetnik nalazi u vladajućem položaju nije zabranjena u smislu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja.

Ono što je zabranjeno je zloraba vladajućeg položaja poduzetnika. Neki od oblika zlorabe vladajućeg položaja opisani su u članku 13. ZZTN-a. Tako je u članku 13. točki 1. ZZTN-a propisano kako je zabranjena svaka zloraba vladajućeg položaja jednog ili više poduzetnika, a osobito izravno ili neizravno nametanje nepravednih kupovnih ili prodajnih cijena, odnosno drugih nepravednih trgovinskih uvjeta.

Rezultati prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu pokazali su kako u konkretnom slučaju nije bilo dovoljno indicija za pokretanje postupka zlorabe vladajućeg položaja nametanjem nepravednih cijena protiv poduzetnika IGH d.d., u smislu članka 39. ZZTN-a, a primjenom članka 13. točke 1. ZZTN-a.

Naime, visoka razlika u cijeni certificiranja prije i poslije 2005. godine nije posljedica zlorabe vladajućeg položaja poduzetnika IGH d.d., već je posljedica značajne razlike u sada važećim propisima i onim koji su važili prije 2005. godine, a koja u značajnoj mjeri poskupljuje cijenu certificiranja cementa i to prije svega zbog povećanja broja radnji te učestalosti provođenja pojedinih radnji certificiranja.

Osim toga na povećanje cijene certificiranja jednim dijelom su utjecali i troškovi koje je IGH d.d. imao, a koje je morao ukalkulirati u cijenu certificiranja kao što su dodatno ulaganje u osposobljavanje laboratorija, troškovi akreditacije laboratorija i redovnog godišnjeg nadzornog pregleda laboratorija, godišnji trošak amortizacije dijela laboratorijske opreme i dijela laboratorija te troškovi ovlaštenja za cement.

Pitanje uvrštenja norme HRN EN 15368:2010 Hidrauličko vezivo za nekonstrukcijske primjene – Definicija, specifikacije i kriteriji sukladnosti (EN 15368:2008+A1:2010) u Tehnički propis za cement, a što je potrebno napraviti kako bi se mogao provesti postupak ocjenjivanja sukladnosti od strane IGH d.d., nije u nadležnosti Agencije već Ministarstva. Prema navodima Ministarstva u tijeku su završne radnje donošenja izmjena i dopuna Tehničkog propisa o građevnim proizvodima.

Također i prihvaćanje ACAA sporazuma u nadležnosti je određenog Ministarstva, a ne Agencije, tako da Agencije ne može u tom smislu postupati.

Slijedom svega navedenog, Agencija je temeljem odluke Vijeća, odlučila kao u izreci ovoga zaključka.

Uputa o pravnom lijeku

Protiv ovog zaključka nije dopuštena žalba, ali nezadovoljna stranka može tužbom pokrenuti upravni spor pred Upravnim sudom Republike Hrvatske u roku od trideset (30) dana od dana dostave ovoga zaključka.

Predsjednica Vijeća
za zaštitu tržišnog natjecanja

mr.sc. Olgica Spevec

Napomena:

Sukladno članku 53. ZZTN, podaci koji predstavljaju poslovnu tajnu izuzeti su od objavljivanja te su u tekstu navedeni podaci označeni [...].